

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

سپه پاس

مصوبات

شورای فقهی

بازگشت به مکاتبات واصله از ناظرین شرعی بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی (به شماره‌های ۱/۱۴۰۱/۳۲۴۳۶۹۹ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۳ بانک سپه، شماره ۴۴۱۱۶ مورخ ۱۴۰۲/۴/۱۸ بانک صنعت و معدن، شماره ۱۵۲۸۷۶-۱۴۰۲ مورخ ۱۴۰۲/۵/۱ بانک کارآفرین و شماره ۱۸/۰۲/۱۰۹۵۸۸۱ مورخ ۱۴۰۲/۶/۲۴ بانک تجارت)، گزارش دبیرخانه شورای فقهی با موضوع: «بررسی شبهات شرعی موجود در رویه پرداخت تسهیلات اعطایی به کارکنان شبکه بانکی کشور» در یکصد و دومین جلسه مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۱۹ شورای فقهی مطرح و مواردی به شرح ذیل مقرر گردید:

الف - قالب حقوقی عقد مرابحه به عنوان جایگزین عقد جعاله در تسهیلات اعطایی به کارکنان استفاده گردد.

تبصره: لازم است عقد مرابحه به صورت واقعی و در راستای موضوع قرارداد مورد استفاده قرار گیرد.

ب - در تسهیلاتی که متناوباً به کارکنان پرداخت می‌گردد (مانند تسهیلات رفاهی یا ضروری)، برای هر فقره تسهیلات، در دفعات و سنوات مختلف، قراردادهای مجزا با شرایط و ضوابط زمان انعقاد آنها، تنظیم شود.

تبصره (۱): چنانچه تسهیلات جدید اعطایی به کارکنان در ادامه قراردادهای مرابحه قبلی و به صورت متمم (پیرو) پرداخت شود، ضرورت دارد در قراردادهای متمم (پیرو) صرفاً مبلغ تسهیلات جدید (مابه‌التفاوت) درج شود.

تبصره (۲): تجمیع اقساط قراردادهای تسهیلات قبلی کارکنان (بدون تغییر در میزان بدهی در هر قرارداد) از منظر شرعی مجاز می‌باشد.

آیت الله غلامرضا مصباحی مقدم

دکتر محمد رضا فرزین

آیت الله محمد سعید واعظی

دکتر اصغر ابوالحسنی هستیانی

آیت الله حسن آقا نظری شاهرودی

دکتر فرشاد محمدپور

آیت الله علیرضا اسلامیان

دکتر حسین فیهمی

حجت الاسلام والمسلمین مجید رضایی

دکتر علی خورشیدیان

حجت الاسلام والمسلمین محمدحسین حسین زاده بحرینی

۱۴۰۳/۲/۱۹

۱۴۰۳

؟ جزء تبصره ۲ نیز می‌باشد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

سبک‌باز

مصوبات
شورای شعی

پ - ضروری است تمامی ارکان اصلی قرارداد (از جمله مبلغ اصل تسهیلات اعطایی و سود متعلقه) به صورت صحیح در قرارداد فی‌مابین کارکنان و مؤسسه اعتباری درج شده و از تفکیک اصل و سود تسهیلات خودداری شود.

تبصره: در تمامی قراردادها الزامی است مفاد اصلی و تعهدات مهم قرارداد توسط مؤسسه اعتباری ذی‌ربط تکمیل و سپس توسط گیرنده تسهیلات و ضامنین امضاء شود.

ت - در راستای کمک به شکل‌گیری قصد در طرفین قرارداد، اطلاع‌رسانی شفاف و صحیح از ماهیت و ارکان اصلی قرارداد به کارکنان (از جمله نوع عقد، مبلغ تسهیلات دریافتی، مدت تسهیلات و محدودیت‌های شرعی استفاده از منابع مأخوذه) ضروری می‌باشد.

تبصره (۱): ضرورت دارد منابع حاصل از تسهیلات دریافتی در قالب عقود مرابحه و فروش اقساطی صرفاً جهت خرید کالاها و خدمات مورد استفاده قرار گیرد.

تبصره (۲): در صورت استفاده از قالب حقوقی قرض‌الحسنه در تسهیلات اعطایی به کارکنان، به دلیل انتقال مالکیت منابع به کارکنان، محدودیت شرعی خاصی جهت استفاده از منابع مزبور متصور نمی‌باشد.

آیت الله غلامرضا مصباحی‌مقدم

آیت الله محمد سعید واعظی ۱۹/۳/۱۴۰۳

آیت الله حسن آقا نظری شاهرودی

آیت الله علیرضا اسلامیان

حجت الاسلام والمسلمین مجید رضایی

تبریز ۲۲/۳/۱۴۰۳

دکتر محمد رضا فرزین

دکتر اصغر ابوالحسنی هستیانی

دکتر فرشاد محمدپور

دکتر حسین فهیمی

دکتر علی خورشیدیان

حجت الاسلام والمسلمین محمدحسین حسین‌زاده بحرینی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم‌گری و نظارت

مرکز تنظیم‌گری

آیین‌نامه پرداخت تسهیلات به کارکنان

مؤسسات اعتباری

(مصوب هیات عامل بانک مرکزی)

مهر ماه - ۱۴۰۴

مدیریت کل تنظیم مقررات

اداره مطالعات و مقررات

«آیین‌نامه پرداخت تسهیلات به کارکنان مؤسسات اعتباری»

به استناد بند (ج) تبصره (۱۵) «قانون بودجه سال کل کشور ۱۴۰۴»، «آیین‌نامه پرداخت تسهیلات به کارکنان مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «آیین‌نامه» نامیده می‌شود، به شرح زیر تصویب می‌گردد:

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این آیین‌نامه عبارات ذیل در معانی مشروح به کار می‌روند:

- ۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- **مؤسسه اعتباری:** اشخاص حقوقی که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون، تحت عنوان بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی به انجام عملیات بانکی مبادرت می‌نمایند؛
- ۳-۱- **کارکنان:** افرادی که دارای رابطه استخدامی با مؤسسه اعتباری بوده و تحت پوشش بیمه آن می‌باشند؛
- ۴-۱- **تسهیلات:** انواع تسهیلات اعطایی از سوی مؤسسه اعتباری به کارکنان؛
- ۵-۱- **شرکت وابسته:** اشخاص زیر به عنوان شرکت وابسته مؤسسه اعتباری محسوب می‌شوند:
 - ۱-۵-۱- اشخاص حقوقی که بیش از ۵۰ درصد سهام آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم متعلق به مؤسسه اعتباری است یا اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را مؤسسه اعتباری تعیین می‌نماید و همچنین سایر اشخاص حقوقی که طبق استانداردهای حسابداری، واحد تجاری فرعی و وابسته مؤسسه اعتباری قلمداد شوند؛
 - ۲-۵-۱- اشخاص حقوقی که کارکنان مؤسسه اعتباری به نمایندگی از طرف مؤسسه اعتباری دارای مناصب مدیریتی (عضو هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل) در آن شخص حقوقی باشند؛
 - ۳-۵-۱- صندوق‌های مرتبط با طرح‌های خاص بازنشستگی کارکنان یا جبران خدمات کارکنان مؤسسه اعتباری که به طور مستقیم یا غیرمستقیم تحت کنترل یا نفوذ قبل ملاحظه مؤسسه اعتباری - وفق

معیارهای مقرر در استانداردهای حسابداری مربوط- باشد. مانند صندوق بازنشستگی کارکنان، مؤسسه تأمین رفاه و آتیه کارکنان، صندوق ذخیره کارکنان.

فصل دوم - حدود و نحوه اعطای تسهیلات

ماده ۲- مانده مجموع تسهیلات پرداختی به هر یک از کارکنان در هر سال به استثنای تسهیلات اعطایی بابت خرید مسکن و تعمیرات مسکن، نباید از ۵۰ برابر سقف حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر شاغلین (معادل هفت برابر حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر شاغلین موضوع تبصره ذیل ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری که سالیانه به تصویب هیأت محترم وزیران می‌رسد)، فراتر شود.

تبصره- فاصله زمانی پرداخت تسهیلات موضوع این ماده به کارکنان نباید کمتر از یک سال باشد.

ماده ۳- سقف تسهیلات اعطایی بابت خرید مسکن به هر یک از کارکنان معادل سقف فردی تسهیلات پروژه‌های حمایتی مسکن موضوع ماده (۴) قانون جهش تولید مسکن می‌باشد و سقف تسهیلات بابت تعمیرات مسکن به هر یک از کارکنان معادل ۴۰ درصد تسهیلات اعطایی بابت خرید مسکن می‌باشد.

تبصره- قالب حقوقی عقد مرابحه به عنوان جایگزین عقد جعاله در تسهیلات اعطایی به کارکنان استفاده گردد.

ماده ۴- حداقل نرخ سود تسهیلات بر اساس بند (۴) مصوبه یک‌هزار و دویست و بیست و دومین جلسه شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود.

ماده ۵- اعطای تسهیلات به افرادی که از دستگاه‌های اجرایی و سایر اشخاص حقوقی به عنوان مأمور در مؤسسه اعتباری اشتغال می‌یابند، ممنوع می‌باشد.

ماده ۶- استفاده از منابع سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز توسط مؤسسه اعتباری برای پرداخت تسهیلات ممنوع است.

ماده ۷- اعطای تسهیلات موضوع این آیین‌نامه در قالب عقد مرابحه و صرفاً از محل منابع مالکانه مؤسسه اعتباری امکان‌پذیر است.

ماده ۸- پرداخت تسهیلات به اعضای غیرموظف هیأت‌مدیره ممنوع است.

ماده ۹- مدت بازپرداخت تسهیلات، نحوه بازپرداخت تسهیلات، حداقل مدت حضور کارکنان در مؤسسه اعتباری برای دریافت تسهیلات، مطابق شرایطی است که با تفاهم شورای هماهنگی بانک‌های دولتی و قانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خصوصی تدوین و به تصویب هیأت‌مدیره هر یک از مؤسسات اعتباری می‌رسد.

ماده ۱۰- اعطای تسهیلات به کارکنان بانک‌های قرض‌الحسنه در قالب عقد مرابحه و صرفاً از محل حقوق مالکانه آن‌ها امکان‌پذیر است.

ماده ۱۱- مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، موظف است گزارش‌های مربوط به رعایت مفاد این آیین‌نامه را به کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) ارائه نموده و پس از تأیید در کمیته یادشده، مراتب را در هیأت‌مدیره برای تصویب، گزارش نماید و مصوبه هیأت‌مدیره را به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی ارسال کند.

ماده ۱۲- اعطای تسهیلات به کارکنان شرکت‌های وابسته و میزان و شرایط آن از جمله نرخ سود و کارمزد، مدت زمان بازپرداخت، دوره تنفس، وثایق دریافتی و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین، صرفاً مطابق با ضوابط مقرر در خصوص سایر مشتریان مؤسسه اعتباری، مجاز می‌باشد.

ماده ۱۳- میزان و شرایط اعطای تسهیلات به همسر و فرزندان تحت تکفل کارکنان از جمله نرخ سود و کارمزد، مدت زمان بازپرداخت، دوره تنفس، وثایق دریافتی و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین، مطابق با ضوابط مقرر در خصوص سایر مشتریان مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۱۴- مؤسسه اعتباری موظف است میزان و جزییات تسهیلات اعطایی به کارکنان را در سامانه سمات بانک مرکزی درج نماید. همچنین میزان تسهیلات اعطایی به کارکنان باید به صورت یک یادداشت مستقل در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری افشاء شود.

فصل سوم - ضمانت اجرا

ماده ۱۵ - تخلف از مفاد این دستورالعمل توسط مؤسسه اعتباری، موجب اعمال مجازات‌های مقرر در قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌گردد.

«آیین‌نامه پرداخت تسهیلات به کارکنان مؤسسات اعتباری» مشتمل بر ۱۵ ماده و دو تبصره در جلسه مورخ ۱۴۰۴/۷/۱۵ هیأت عامل بانک مرکزی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.